

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 1 an ..... 20 cor
 6 luni ..... 10 cor
 3 luni ..... 5 cor
 1 luna ..... 2 cor.
 Vări de Duminică pe an 4 cor.
 Poșta Română și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile se se înalpoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garzond: prima dată la
 bea; a doua dată la bea; a treia
 dată la bea de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserți-
 une sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori retracate nu se primesc.

Disolvarea.

(*) Joi, după ce opoziția era zadărnicită în Dieta ori ce lucrare, contele Tisza, în conferința dela clubul liberal, a pus în vedere — *disolvarea*. Așa, că dacă el s'a mai căznit și Vineri — când a repetat cuvintele privitoare la disolvare — și poate se va mai încerca încă să facă ceva pentru a i-se vota cel puțin indemnizarea, e numai pentru-ca să poată zice că a încercat toate, și astfel să decline dela sine ori-ce responsabilitate dacă va face alegerile în *ex-lex*, adică fără indemnizare ori budget.

În cercurile guvernamentale se susține adică faima, că primul-ministru are decretul de disolvare. Ceea-ce e de crezut. Altfel Tisza nu vorbea Vineri de disolvare ca d'un plan a cărui realizare e chestie numai de timp — foarte apropiat.

Conflictul dintre guvern și opoziție, așa se vede deci, nu se mai poate rezolva în Dieta, cum credea contele Andrassy, ci dintr'o chestie internă a Camerei se face chestie politică și se duce înaintea alegătorilor... «No vom supune apoi fără esitare verdictului ce se va da», — a zis contele Tisza la sfârșitul vorbirii sale de Joi.

Întrebarea este numai: *când* se va disolva Dieta?

Se știe anume, că nepulând Tisza lucra acum, înainte de sărbători, cu Dieta, va mai încerca încă odată, după sărbători. Dacă nu se va feri nici atunci, simplu va

proroga-o earăși, și va convoca-o, când îl va veni la socoteală, pentru a-i cili autografu regal de *disolvare*.

Până atunci se prepară de alegeri.

În urma disidenței din partidul liberal, situația guvernului nu mai este ca înainte de 18 Noemvrie. Schimbări de fișanți, combinațiuni noi de candidați, se impun. Altfel guvernul riscă să iasă slăbit din alegeri, ori ne ajungând la țaria morală ce se cere pentru-ca în Camera nouă să trateze aspru cu opoziția care, nici îndoială nu mai încapă, are să fie încă mai inversunată.

O declară asta însuși Apponyi în «*Buda-pesti Hirlap*», dela 16 c. Contele Tisza sfidase adică pe opozanți să facă pe grozavii și în afara de Dieta, unde nu-l apăra imunitatea: să propage acolo nesupunerea la legile aduse cu noul regulament, și peste tot, să arate înafară de Dieta curajul lor față de — procuror. La asta Apponyi răspunde că opozanții vor avea asta atitudine și înafară de Dieta: iscălește deci declarație împotriva *lex-Daniel*, nu o recunoaște de validă, va agita contra ei și după-ce se va disolva Dieta, va da deci procurorului prilej să-l improcesueze dacă are paragraf pe care să se bazeze.

Cum vedem, chiar șeful opoziției moderate d'odinioară declară război crâncen guvernului.

Și cine știe cum se fac alegerile în Ungaria și își dă seama de temperamentul Ungurilor, își și poate lesne închipui ce fel de alegeri se vor petrece de astă-dată în

Ungaria. Cele de sub Bánffy au fost floare la ureche pe lângă cele ce se vor face curând. Atunci se luptă o opoziție slabă față de un partid omogen guvernamental. Acum opoziția intră însă în luptă cu un capital moral neasămănat mai mare de cât pe vremea lui Bánffy, ear guvernamentalii, ajunși deja la limită, vor fi cu atât mai desperați, cu cât disidența i-a slăbit mai tare. Deja în ședința de Joi guvernul numai grație celor 40 Croați, 15 Sași și 9 Români a avut majoritatea de 76. Dacă l'ar lăsa deputații *ne-maghiari*, Tisza nici n'ar avea ce să caute în Dieta.

În asemenea împrejurări, putem fi pregătiți că guvernul *indeosebi asupra cercurilor electorale ale naționalităților va da asalt*. Se știe anume, că majoritatea toate guvernele în aceste cercuri și-au asigurat-o.

Pasivitatea decretată și în cercurile ungurene a înlesnit mult guvernului succesul.

Dacă n'ar fi deci curentul activist care domnește peste tot, Românii și atunci: *în vederea importanței ce are elementul românesc în situația actuală ar trebui să decreteze lupta electorală*.

Să se știe, să se dea dovadă odată *prin fapte*, ear nu prin simple manifestațiuni numai, că poporul român nu se lasă aservit, nu aprobă politica guvernelor ungurești, nu dă — *nici măcar indirect* — ajutor guvernelor cari țin să se illustreze îndeosebi prin practicarea celui mai păcătos șovinim...

Asasinatul din strada Morgei

de

10

Edgard Poe

(Urmare).

Dar' să revenim la raționamentul nostru: dacă aurul ar' fi dispărut la trei zile după încetare, s'ar' putea găsi aci un fel de coincidență și chiar' ceva mai mult: aceasta ar' fi dat oarecare valoare ipotezei unui motiv ce ar explica omorul. Dar' nu este așa, și dacă admitem că aurul a fost cauza unei astfel de acțiuni, trebuie să admitem că criminalul încă a fost destul de idiot, destul de nehotărît pentru a uita în același timp și de aur și de proiectul său.

Păstrează bine în spiritul d-tale amintirea punctelor, asupra cărora ți-am atras atențiunea, — această voce cu un ton atât de particular, această sprinteneală extra-ordinară, și această umilitoare lipsă de motive într'un dublu omor caracterizat prin atâta cruzime. — Dar' să aruncăm o privire și asupra omorului însuși. Eată o femeie, care a murit sugrumată sub apăsarea mânei, și care se găsește în coș cu capul în jos. Ueișii ordinari nu întrebunțază nici odată asemenea proceduri, și în ori-ce caz nu tractează astfel cadavrul victimei. În acest act de a împinge corpul în coș, desigur vei admite o exagerare, care trece peste ori-ce margini ce se pot cuprinde cu mintea, ceva absolut în dispoziție cu modul de procedare al oamenilor, chiar dacă ne-am găsi în fața unor creaturi cu desăvârșire stricate. Și

apoi gândește-te la forța supra-omenească ce ar trebui, pentru-ca să împingă un corp de jos în sus într'o deschizătură atât de strîmă, încât mai multe persoane au trebuit să-și unească puterile pentru a-l trage de sus în jos.

Dar' eată și alte semne, care probează întrebunțarea unei vigori extra-ordinare. Pe lespedea vetrei s'au adunat trei pumni mari de păr, păr omenesc, încărunțit. Ști, cât e de greu să smulgi de pe cap numai douăzeci sau trei-zece de fire de păr întrunite. D-ta ai văzut ca și mine aceste coșife; nimic mai îngrozitor de cât acest spectacol. La extremitatea lor mai atârnav lăși din pielea capului și aceasta este o dovadă incontestabilă a forței năprasnice ce a fost de trebuință pentru a smulge dintr'o singură dată poate o jumătate milion de peri. Gâtul bătrinei doamne nu era numai deschis, ci capul era cu totul despărțit de corp, ear instrumental întrebunțat era un simplu briciu. Dar' observă încă ceea-ce era dobitoesc în această ferocitate. Nu voi vorbi despre loviturile și fracturele ce s'au găsit pe corpul doamnei Lespanaye; dl Dumas și excelentul său confrate dl Etienne au declarat, că au fost produse printr'un corp contondent¹⁾. În privința aceasta, acești domni au dreptate. Corpul contondent, fără nici o îndoială, era pasajul curței, pe care a căzut victima pe fereastra dela căpătâiul patului.

Această idee, ori cât de firească ar fi, a scăpat totuși de atențiunea poliției, din aceeași cauză care o făcea cu totul nepăsătoare față de

1) Termin medical: un corp care zdrobește, ca baston, drug de fier etc.

marea lățime a obloanelor; descoperirea cuelor nu a îndemnat-o să se oprească măcar într'un mod ușuratic asupra puținței de a se deschide ferestrele.

„Și nu e tot; sunt încă mai multe urme; gânditu-te-ai din destul la starea de nerândueală a odăii? Atunci, ajungem să asociem cu idea unei sprinteneli supraomenești, a unei forțe irezistibile, pe aceea a unei ferocități grosolane, a unei măcelării fără motiv apreciabil, a unei ciudățenii în grozăvie fără exemplu în specia umană, în fine cu faptul unei voci ce pare străină mai multor persoane de naționalități diferite, și în care nu se găsește nimic asemănător unei articulațiuni distincte unor silabe. Ce rezultă din toate acestea? Ce impresiune am făcut asupra imaginațiunii d-tale?

La această întrebare a lui Dupin, simții în tot corpul un fior de ghiată: „Un nebun, respunsei, un nebun a comis toată această serie de grozăvii; trebuie să fie un nebun furios scăpat din vre-o casă de sănătate din mahala.

— „În unele privințe, răspunse el, ipoteza d-tale nu e lipsită de ori-ce aparență de adevăr. Dar', până și în accesele cele mai violente, vocea nebunilor se deosebește de această voce ciudată, care s'a auzit încă dela etagiul întâiu. Nebunii se țin de o naționalitate oare-care, și deși cuvintele pronunțate de ei nu formează un șir, totuși fie-care cuvânt are un înțeles, o construcțiune silabică. În fine, părul unui nebun nu seamănă nici o odată cu ceea-ce țin eu în mână. Eată acest pumn de peri, pe care i-am smuls din mână înleștată a doamnei Lespanaye. Ei bine! Cum vei ieși de aci?”

Al doilea scop al intrării Românilor în Dietă e să împedice, cât pot, practicarea acelei politici.

Cum și ce fel, nu e aici locul să discutăm. Ci aceasta depinde pe d'oparte dela împrejurările cari se vor forma, pe de altă parte dela bunul simț, dragostea de neam și priceperea deputaților români.

Eată de pildă, chiar acum: dacă ar fi deputații guvernamentali români din Dietă pătrunși măcar de cea mai palidă rază a iubirei de neam, dacă ar avea măcar un dram de pricepere și o umbră de curajiu, ar putea storce cel puțin o singură concesie folositoare poporului românesc. Și ce rol n'ar putea să joace un club al naționalităților, compus din 20—30 deputați naționaliști!

Stând însă în neactivitate, departe de locul unde sa decide asupra celor mai vitale interese ale naționalităților, se înțelege că neavând cine să ne apere cauza, lucrurile se decid mereu în defavorul nostru... și chiar fără ca să se ia act de ideile ori protestele noastre bărbătești.

Ca să ne putem însă afirma cu demnitate în luptele ce negreșit se vor deschide, trebuie — o repetăm într-una — să ne organizăm din vreme și temeinic.

Nu prea vedem însă semne de serioase preocupări în acest înțeles. Chiar adunările de protestare ni se par prea — rari, ca să nu folosim un cuvânt mai aspru. Cum adică: nici acum nu-s treziți toți Români, îndeosebi frunțașii, — nu-s nici acum convinși toți de primejdia ce ne amenință?...

Di Eugen Brote, fost vice-prezident al partidului național, luptătorul de frunte care atâția ani a ilustrat și condus cele mai înălțătoare acțiuni politice naționale, dar împotriva căruia tocmai de aceea guvernul unguresc se năpustise cu o sumedenie de procese, încât a trebuit să se exileze în România, unde însă prin activitatea sa literară-politică a obținut premiul Academiei, — în ședința dela 3 16 Decembrie a Sena-

— „Dupin, strigai eu într'o criză de stare nervoasă, acest păr este foarte ciudat. Nu este păr omenesc.

— „Eu n'am afirmat, că este omenesc, răspunse el; dar' înainte de a rezolva cestiunea, te rog să arunci o privire asupra micului desen ce am schițat aci. Este un *fac-simile*, despre ceea-ce s'a descris în anchetă, că ar fi contuziuni cu echimoze¹⁾, întipăriți adânci de unghii pe gâtul domnișoarei Lespanaye, și despre ceea-ce figurează într'un alt raport (aceia al d-lor Dumas și Etienne) ca o serie regulată de pete livide²⁾ produse desigur printr'o apăsare a degetelor.

„Înțelegi, continua amicul meu, întinzând desenul pe masă dinnaintea noastră, că această schiță îți amintește o ghiară capabilă bine că n'a alunecat. Fie-care deget a conservat — probabil până la moartea victimei — locul în care se încrustase dela început. Încearcă acum de a-ți așeza degetele astfel, ca să acoperi exact urmele ce vezi“.

Făcui această încercare, dar înzadar.

— „Poate că procedăm prea comod la această experiență, zise Dupin. Hârtia este întinsă pe o suprafață plană, ear' gâtul omului e cilindric. Eată un buștean de lemn, al cărui diametru se deosebește puțin de al gâtului. Sucește desenul în jurul lui și mai fă încercarea. (Va urma).

Trad. Iosif Popescu.

Nota Trad. 1) Contuziuni cu echimoze-termint medical însemnând lovitură cu vânătăi.

2) Vinete.

tului României a fost recunoscut de cetățean român.

Când îl felicităm cu dragoste, exprimăm totodată și regretul că nemai fiind cetățean ungar, d-sa nu mai poate lua parte activă, militantă la luptele noastre, ceea-ce sperăm și era și gândul distinsului frunțaș. După ce încă în anul trecut se prescriseseră procedurile întreprinse de procuror pentru începerea procesurii d-lui Brote, — d-sa făcuse pașii necesari a obține întoarcerea în patrie la adăpost de ori-ce urmărire. Tribunalul din Cluj a eliberat și actele necesare în privința asta.

Conform legii însă, a trebuit să ceară înscrierea în lista cetățenilor de unde-i originar, ceea-ce a și făcut. Ministrul de interne însă, contele Tisza István, cu mâna proprie a refuzat primirea în lista de cetățenie ungară a dlui E. Brote, cărui astfel nu i-a rămas decât să se înceadănească în România, unde, suntem siguri, va continua să se intereseze de luptele noastre și precum în trecut, așa și în viitor ne va da tot sprijinul moral în lupta ce purtăm.

Liga. În ședința dela 2 Dec. Dl Petre Grădișteanu, a depus pe biroul Senatului un proiect de lege din inițiativă parlamentară pentru recunoașterea calității de persoană morală a Ligii Culturale pentru unitatea tuturor Românilor.

Arată scopul acestei Ligi și marile neajunsuri ce le întâmpină din cauza lipsei acestei calități. Cere urgența, care se admite.

Se pune la vot. luarea în considerație a acestui proiect. se admite și se trimite în secțiune.

Lupta în comitate.

Congregația Făgărașului.

Membrii Români ai congregației comitatului Făgăraș sunt rugați a lua parte cu toții la ședința din 21 Decembrie a. c. În preseară va fi conferința la hotel «Paris», în care se vor desbata mai multe chestiuni de mare importanță.

Mai mulți membrii.

DIN ROMANIA.

Pentru țărani. Dl ministru de finanțe Em. Costinescu a depus Vineti pe biroul camerei un proiect de lege prin care se introduce o nouă îmbunătățire în legea băncilor populare.

Contractele de împrumuturi vor putea fi colective pentru toți locuitorii unui sat.

Competența primăriei este mărită, pentru ca să poată autentifica aceste contracte.

Proiectul a fost adoptat cu 84 bile albe contra 1 neagră.

Dela Senat. În ședința dela 4/17 Decembrie a Senatului:

Dl P. Grădișteanu roagă pe dl prezident să iniție ca să se aducă cât mai curînd în discuție proiectul de lege pentru recunoașterea calității de persoană morală a „Ligii Culturale“ mai roagă pe dl prezident să anunțe dlui ministru al cultelor și instrucțiunii publice că în interpelarea anunțată la 10 Decembrie va vorbi nu numai asupra școlii ungurești din strada Știrbey-Vodă ci și asupra noului proiect de lege depus de curînd de ministrul cultelor ungar.

Din străinătate.

Din Rusia.

Mari demonstrațiuni în Rusia. Cu ocaziunea tumulturilor din 28 Noembrie st. v. au fost arestate în Petersburg 132 persoane,

din care 88 studenți ai școlilor superioare. În ziua următoare au mai fost arestate încă 48 de persoane, din cari 32 studenți și 5 studențe.

Dintre acești studenții 9 au fost traduși înaintea tribunalului pentru abateri dela codul penal; cei l'alți după ce au fost supuși unui interogatoriu, au fost lăsați în libertate spre seară.

Sâmb. după amiază studenții au încercat să facă noul manifestări, dar au fost împedicați de poliție.

Războiul ruso-japonez.

Dela Port-Arthur.

Tokio, 19 Dec. Conform știrilor oficiale Rusii au părăsit vasele de războiu Peresviet, Pallada, Pobieda, Baian și Retvizan din portul dela Port-Arthur. Toate operațiunile Japonezilor au fost îndreptate în contra lui Sebastopol. Japonezii au pierdut două torpilor.

Londra, 19 Dec. Standard anunță din Tokio cu datul de ieri: Din rapoartele armatei asediatoare reese, că situația garnizoanei este desperată. Japonezii intru atâta au înaintat cu operațiunile, că se află numai la 2 km. de pozițiile rusești.

Londra, 19 Dec. Lut «Dayl Telegraph» i-se vestește din Tsi-fu cu datul de 18 c.: Un curier al armatei asediatoare aduce amănunte asupra atacurilor Japonezilor în contra forturilor Ite-san și Bordi. Rusii au înconjurat fortul Bordi cu un șanț lung de 600 picioare și lat de 30 picioare. Șanțul a fost acoperit cu lemne de olive și paie.

Când trupele asediatoare au ajuns până la șanț, Rusii au aprins paie și lemnele. Mulți Japonezi au ars. Focul a tinut o zi și o noapte. Noaptea următoare Japonezii au atacat în grupuri mai mici ascunzându-se în dosul trunchiurilor de lemne. S'a iscat o încăerare cu baioneta, în urma căreia Japonezii au cucerit poziția Rusilor făcând 150 Ruși prizonieri.

Peterburg, 20 Dec. Acum și cercurile militare de aici și cele diplomatice recunosc că flota dela Port-Arthur a fost cu deservire nimicită, mângându-se cu aceea, că la flota aceasta și așa nu se putea conta nimic. Mare este salicitudinea pentru flota Balticea, deoarece toate semnele arată, că până să sosească flota Baltică la Port-Arthur, flota japoneză va fi întrecută capabilă de luptă.

Petersburg, 20 Dec. Telegrama generalului Stoessel cu datul de 30 Noembrie vestește: »Japonezii bombardează violent cu începere dela 27 Nov. colina înaltă, asaltându-o mereu. Asalturile lor au fost toate respinse«.

Altă depeșă;

»Conform depeșei lui Stoessel dela 2 Dec asediul de 12 zile, care s'a început la 20 luna trecută, astă noapte a fost respins definitiv din partea noastră. Vestesc cu bucurie că numai vitejele trupe ale Majestații Voastre au putut sevîrși un act atât de eroic. Nici odată n'a fost un atac atât de violent. La respingerea asaltului au luat parte generalul: Konradenko, Nikitin și Gorbodovski, colonelii: Irman, Streukov, vice-coloneli: Naumanko și Gandurin. Acestor oficeri este a se mulțumi, că Port-Arthurul și de astă dată a putut rezista Japonezilor.

»După datele aduse de prizonieri și Chinezi, Japonezii au pierdut cel puțin 20.000

de oameni. Rog pe Majestatea Voastră, pe mainele noastre țarevne să se roage pentru noi, căci evident că rugăciunile lor ne asigură noua protecțiunea Celui de Sus. Ca adiutantul suprem al Majestații Voastre am exprimat în fața trupelor multumitele țarului».

Generalul Stoessel vestește cu datul de 19 Dec. următoarele :

»Eri dimineața la 7 ore a început asediul împotriva colinei înalte cu toată înverșunarea. Lupta violentă a durat toată ziua. Asediul a fost respins de trei ori. Spre seară Japonezii totuși au cucerit colina, pe care au așezat numai decât două tunuri. Intre răniți se află și inspectorul sanitar Terbinski și vice-colonelul Butusov. Colonelul Iomam a dovedit un curaj de admirat».

Telegrama generalului Stoessel: »La 6 Decembre Japonezii au ocupat colina înaltă. Vasele din port au fost stricate cu proiectile de tunuri de 11 cenc. calibru. Generalul Terbinski a murit în urma rănilor primite».

Berlin, 20 Dec. Armata lui Nogi săptămâna din urmă a obținut la Port-Arthur mari rezultate, ear acum bombardează strașnic Muntele de aur, făcând să amutească bateriile rusești de pe acest munte. Vasele din port Japonezii nu le mai bombardează, deoarece acestea și așa nu mai pot fi folosite. așa că bombardarea ar fi numai o risipă de praf de pușcă.

Togo a trimis partea cea mai mare a vaselor în porturi japoneze. ear în fabricile de vase de războiu și în arsenale se lucrează cu mare grabă la dregerea bastimentelor avariate.

Presa japoneză accentuează că până la anul nou Port-Arthurul va trebui să cadă în mâinile Japonezilor.

Din Mandciuria.

Londra, 20 Dec. Armata japoneză de-o cântată nu înaintează în Mandciuria. Armatele japoneze atât de tare s'au întărit pe tărâmul drept al râului Taitse, că aceste poziții sunt absolut inexpugnabile. Trecerea peste riu a Rușilor Japonezii sunt în stare în chipul acesta să o împedecă cu ori ce preț. Aceste poziții puternice Oyama nu le va părăsi la nici un caz, ear Rușii le-ar pricinui pierderi imense, dacă s'ar hotărî să ia luptă aici împotriva Japonezilor.

Centenarul lui Eugen Sue.

La 10 Decembrie 1804 s'a născut în Franția celebrul romancier Eugen Sue cel care a încântat anii de adolescență și de maturitate intelectuală a două generații iubitoare de cultură.

Nemuritorul autor al romanelor Jidovul rătăcitor (Le Juif errant) și Misterele Parisului (Les Mystères de Paris) revine deci pentru un moment în memoria contemporană, spre a dispărea apoi sub noianul anilor care cotropește totul și toate ce omul a creat, ce mîntea lui a simțit și a cugețat.

Alexandru Dumas, tatăl și d-na de Solms-Ratazzi foști amici personali ai lui Eugen Sue, crezură că acesta se născuse la 1 Ianuarie 1803. Revista „L'Intermédiaire des chercheurs et des curieux“ a probat că dicționarul enciclopedic Larousse și Vapereau are dreptate.

Deci la 10 Decembre st. n. 1904 vom sărbători primul centenar al nașterii romancierului filosof. Cu toate că aniversarea aceasta cade în niște timpuri, în care lupta între clericalism și democrație e mai înverșunată decât ori când, — și cu toate că Eugen Sue n'a făcut toată viața sa decât să combată nefasta operă a jesiților, — totuși el, antemergătorul democrației el, soldatul primelor falange republicane, nu va fi prăznuit cu erigerea nici a unei statui, nici a unui bust fie

cât de modest. Se zice că democrația nu prea știe să fie recunoscătoare celor cari au servit-o. Dar memoria lui n'are nevoie, la adică de astfel de omagii statuare. Dacă de sus, din înălțimea spațiilor instelate, pe unde va fi planând sufletul lui eterat, se mai ocupă de palida noastră recunoștință atunci poate că va găsi mai cu cale câteva amintiri pioase trecute în coloanele presei universale.

Scrierile lui Eugen Sue s'au tradus în toate limbile civilizate. El a avut admiratori sinceri și în România, unde Jidovul rătăcitor și Misterele Parisului au provocat un curent de idei puternic, în sensul determinat de gândirea sa emancipatoare. Generația tineră d'azi nu-i mai citește în potopul romanelor frivole, scrierile substanțiale ale lui Eugen Sue au dispărut de vr'o 30—40 de ani. Dar cititorii lui d'odinioară i-au rămas credincioși, și-l vor menține la suprafață, recomandându-i tuturor acelora cari vor să cunoască începuturile luptelor dintre societatea laică și cea clericală catolică.

A fost un timp în care Eugen Sue era admirat în toată Europa și chiar în America. În multe țări europene aducerea aminte de el, e neaștearsă și acuma. Acum doi ani, un literat francez, scriitorul Lucien Descoves, făcând o călătorie în Elveția la Val de Saint-Imier, a intrat în vorbă cu mai mulți muncitori, și i-a întrebat ce autori cunosc ei din Franța; ei au răspuns că au citit pe Michelet, Louis Blanc, Volney — și Eugen Sue. Lucrătorii aceștia erau tineri în 1866, dar totuși își aduceau aminte, când Eugen Sue vizitase odată regiunea lor și cum părinții lor emoționați eșiră în întimpinarea adoratului lor romancier iar a doua zi rugase să primească ca suvenir un ciasornic pe care îl fabricară în 24 de oare.

D-na de Solms amintește în biografia lui Eugen Sue d'o întâmplare la fel.

Muncitorii orologieri, profitând de stabilirea lui Sue, pe timpul unei erii la Geneva, îl invită la un bal al lor și cu ocazia aceea îi oferiră un cronometru magnific, construit de ei în timpul unei munci suplimentare de o oră pe zi. Eugen Sue a rămas atât de încântat de acest dar încât nu înceta să arate tuturor cronometrul său și se bucura ca un copil.

Se știe că cele două romane mai sus menționate au fost anatemisate de episcopul d'Annecy, în 1853 de cărți imorale precum și de curtea de jurați din Paris.

Pe vremea aceea Eugen Sue, părăsind castelul Des Bordes, unde fusese oaspele cumnatului său Caillard, administratorul mesageriilor Lafitte și Caillard, se instalează într'o vilă mică, pentru care plătea o chirie de 400 franci pe an.

„La maisonnette est blanche et ses volets sont verts“ scria el amicului său Beranger despre vila sa mititică.

În cartea sa „Une page de l'histoire de mes livres“, Eugen Sue povestește că servitoarea sa a aflat că preotul din sat va citi afurisania asupra cărților lui Sue dictată de episcopul din Annecy.

Când se întoarse servitoarea dela biserică, Sue o vede că ridea de sta să se rostogolească pe jos și o întreabă că de ce ride cu atâta poftă.

— Ah! Domnule, eu rid, baba Nana săraca a plecat din biserică înspăimântată. Când te gândesti, zise ea, că pentru afurisitul acela de jidan rătăcitor al cărui portret e de 10 ani lipit pe cuptorul meu, o să-mi meargă sufletul în iad! Ah! Nu și nu, de o mie de ori nu. Cum am să ajung acasă! rup de pe cuptor și'l bag în foc.

Biata bătrână a confundat imaginea jidovului rătăcitor cu romanul lui Eugen Sue.

Mult haz a făcut în Paris, când s'a vândut biblioteca preotului dela Madeleine. Intre alte cărți afurisate s'a găsit în biblioteca cucernicului părinte Misterele Parisului superb ilustrate de regretatului artist Gavarni.

Eugen Sue a fost ales deputat în departamentul Senei la 28 Aprilie 1850 cu 130,009 de voturi ca manifestațiune de admirațiune. pentru acela care, după cum scriau ziarele de pe atunci, a știut să reconcilieze proletariatul cu burghesia.

Ilusia aceasta era permisă în vremurile acelea de esagerare a sentimentului de victorie electorală. În realitate proletariatul și burghesia, nu s'au acordat decât în jurul numelui romanțierului, care a priceput să pasioneze și pe una și pe altul.

Azi e moda să fie lumea indiferentă cu scrierile lui Eugen Sue, relegate în foiletoanele unor ziare pe pagina a IV chiar.

Aceasta nu e drept. Se poate că autorul Misterelor Parisului să nu fi fost un mare scriitor! Dar în tot cazul el scrie tot atât de bine ca și Dumas tatăl, care a fost destul de glorificat pentru tipurile ce le-a creat în cei Trei muschetari sau în Monte Cristo.

O probă de valoarea ca scriitor a lui Eugen Sue, e că se poate vorbi de centenarul său, după ce abia acum câte-va zile s'a serbat centenarul lui Sainte-Beuve și Rodin.

În genuri de romane populare s'au făcut mai multe încercări în timpul din urmă dar dacă ele n'au răușit, cauza a fost că e greu d'a călca pe urmele unor povestitori ca Dumas tatăl și Eugen Sue.

În special tipurile ce le-a creat acesta, sunt și azi atât de populare, în relieful și animațiunea lor sunt ca și prezente. Cine a uitat din „Misterele Parisului“ pe Jacques Fernand, la Chonette, le Chourineur, Pipelet, Rodolphe.

Influența ce a exersat-o Eugen Sue asupra spiritelor din cele două generații trecute e un fapt istoric, incontestabil. Regalist și clerical prin prima sa educațiune, ajunge în tabăra contrară prin o evoluțiune firească a mentalității sale superioare atrasă spre adevăr, spre bine și spre frumos. Astfel, el care a fost unul din fondatorii Jockey-Clubului. a ajuns să pună în evidență o-o simplitate admirabilă eternele legi ale justiției.

Ca om, Eugen Sue, a fost bunătatea însăși. Eată ce scrie George Sand de Beranger, către amicul Charles Poncin. „Era rău de inimă, rău de limbă, lingușitor și perfid unde nu risca nimic: abusa de respectul religios ce avea lumea pentru talentul său și pentru vîrsta sa.“

Iacă acum pentru Eugen Sue: „Săracul Sue a murit atât de tânăr: el avea o inimă bună, nu ca Beranger.“

Agonia lui a fost teribilă.

După niște groasnice dureri de cap cari au durat 36 de ore, s'a stîns spre marea bucurie a popilor catolici cari văzură în această crudă suferință, degetul lui Dumnezeu.

La 11/24 Decembre Parisul va celebra cu demnitate pe Sue, și cu el toți amicii democrației liberale.

Alegeri congregaționale în Toronto!

Cenadul-sârbesc.

Alegătorii români — după-cum am cetit în iubita noastră „Tribuna“, cu deosebire cei din comitatul Arad, și-au făcut datoria în chestiunea alegerilor congregaționale. Meritul părții brave a țărânimii e a lor, dar în prima linie a conducătorilor firești al poporului: a preoților și învățătorilor. Am cetit că acolo unde conducătorii au fost la locul lor, candidații naționali au reușit, ear unde nu, acolo au căzut.

Am cetit o corespondență și din Toronto, și cu regret am luat la cunoștință căderea candidatului național, din cauza conducătorilor slabi, nepăsători ori cum să numesc pe preotul Lupșa și învățătorii din Torac.

La noi în cercul Cenadului unde candidase Dr. Nestor Oprean avocat în Cenadul-sârbesc și Virgil Negru, preot în Igrîș, cu bucurie pot să vă vestesc că atât poporul cât și toți conducătorii lor s'au purtat brav și cu demnitate. Lista națională au întrunit 196 voturi. Și deși am avut atâtea voturi, candidații noștri au căzut. Că nu am reușit nu e vina noastră, ci sistemul cel volnic care dominează la noi în Toronto în genere, și în cercul S. Miclăușul-Mare unde stăpânul e dl Hadfy, în special.

Antistiile comunale din Cenadul-sârbesc și german, și-au făcut de cap în ziua alegerii. Întimidat-au pe unii în fel și chip, rugat-au pe alții să nu țină cu popa Oprean zicându-le că dacă totuși nu ar vre-a să se lapede de preotul lor, să le facă plăcerea și să meargă acasă stînd pasivi. Cortesirile în felul acesta au început cu zile înainte dar' fără rezultat, că poporul român știe prețui pe firescul lor conducător și odată cu capul nu se lasă de el. Așa a fost și la noi. Văzând antistiile de cu vreme că poporul român și sârb odată cu capul nu se lasă de candidații naționali; și știind că bravii Igrîșeni cari acum 3 ani au venit ca un zid, și de astădată vor veni la vot, au întors tactica de cortesire. Au lăsat pe români și sârbi cari la olaltă fac în Cenad 182 de voturi, și s'au apucat încă de cu vreme a lu-

era pe șvabil din Cenadul-sârb și german cari au 265 voturi, conjurându-i în fel și chip să vină pe 27 Oct. la vot ca să trântescă pe popa Oprean. Judele șvab din Cenadul german a și zis în auzul mai multora că dacă va fi lipsă și morții îl vor aduce din groapă — căci popa Oprean trebuie se cadă.

Domniul dela putere așa au poțit dela slujbașii lor și ei au trebuit să asculte de poruncă, necruțând nici o ostăneală. Bieții șvabi nici că au știut că ei pe cine aleg, au știut numai atâta, că pe cel „mai mare dușman“ al lor „popa Oprean“ trebuie trântit. Și au prins felul acesta de corțesire de minune, așa ca 232 de șvabi vii deși unii aduși cu trăsurile fiind greu bolnavi s'au prezentat la vot și toți ca unul au dat votul cu scopul să zădărnicească reușirea valahilor.

Pe popa Oprean șvabil de aci l'țin cu alevărat de cel mai mare inamic al lor, de ce? Pentru că dînsul de 6 ani de când e preot în Cenadul-sârbesc, a deșteptat pe românii și sârbii de aici, cari au suferit timp de 30 de ani ca în lista alegătorilor din comuna lor să fie suscepti 150 până în 160 de șvabi locuitori în comuna Cenadul-german, așa că în cercul unde au fost luați ei, totdeauna se alegeau 5 reprezentanți locuitori nu în Cenadul sârbesc ci în cel german. Așa că reprezentanța comunală era compusă de multe ori din mai mulți membrii parte viriliști, parte aleși din comuna vecină decât din locuitorii comunei pe care o reprezintă. Acum 3 ani când s'a rectificat însă lista, au pretins ștergerea șvabilor din Cenadul-german, și-au dat mână de ajutor preotului T. Oprean ca să apeleze aceasta chestiune — fiind șvabil foarte nemulțumiți cu aceasta procedere — până la judecătoria administrativă care a aprobat procedura reprezentanței și a scos din vigoare acel abuz de până aci.

Pe „popa Oprean“ l'țin șvabil de cel mai mare dușman al lor și de aceea, că acum 4 ani, văzând din socotile comunali cum șvabilii beneficiază din lada comunei plată: pentru capelanul rom.-cath., pentru cantor și alte cheltuieli confesionale, a pretins și i-a și succes a exopera ajutoare din lada comunei și pe seama confesiunilor gr.-or. rom. și sârbe și a uniților, așa că de atunci aruncul cultural al nostru a scăzut. Există apoi un deficit de vre-o 32.000 coroane de pe timpul de când școalele de stat din Cenadul-german „erau“ (?) comunale, și domniul dela putere au hotărât ca acest deficit să se arunce pe toți locuitorii ambelor Cenade — deși pe timpul când erau poreclite de comunale, numai șvabilii le au susținut. Preotul nostru însă ne-a deschis ochii și făcut-a toate ca să ne scape de acest greumânt, făcând multe căi pe la Budapesta în aceasta cauză. — Cauza încă nu e linită, stadiul în care se află este nouă favorabil.

Nu e de mirat deci că lozinca antiștiilor a prins la șvabi și au venit la vot trântind pe „popa Oprean“ și pe ceilalți 2 candidați.

Pe lângă toate aceste noi avem o satisfacție și aceea e că poporul de aci în frunte cu conducătorii lor și-au făcut datorința. Igrisenii însă sunt și mai de laudă în frunte cu preoții lor Ioan Hăimăgean, Virgil negru, preot ort. și Luca Lupescu gr. cat. Învățătorii Panait Boierescu Petru Arșici ort. și George Terzeu gr. cat. — În fruntea țărănilor strălucia figura simpatică a lui Gavriela Cionca, căruia mult avem a-i mulțami că au venit la urnă 70 de voturi din Igris pe timp ploios drum rău, și depărtare de vre-o 25 kilometri. — Bine v'ați purtat fraților Igriseni!! Pe viitor veniți tot așa de însuflețiți cu inimă curată făcându-vă datorința ca bravi Români. Laudă voaă.

În Cenad mult au ostenit Dr. Ep. Lucaciu, preot gr. cat., învățătorul Iuliu Totia și Demetriu Bozian pe cum și fruntașul țaran Mircu Nicolaș și episcopul Mircu Grozav.

Sirbil de aci cu puțină excepție s'au purtat slab, și de nu aveam în vedere în ei cum am avut, am fi cerut să vină dela Igris mai mulți și învingeam. Pe viitor vom fi mai precauți, și poate că viitorul nu e departe, fiindcă alegerea fiind apelată, pe motive ponderoase, credem că aceasta se va nimici. — Dee Dumnezeu!

Un alegător.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Decembre 1904

— Sfântul Nicolae, care s'a serbat ieri, a fost un prilej plăcut pentru Românii din Arad de a-și manifesta sentimentele lor de frățescă dragoste, venerație și recunoștință față de fruntașul vieții noastre publice Dr. Nicolae Oncu, directorul „Victoriei“ și promovătorul atâtor lucruri bune românești.

Cu prilegiul acesta s'au prezentat mulți să-l felicite de ziua onomastică pe dl Dr. N. Oncu, după cum l'au felicitat și prietenii și stimătorii din departare.

„Tribuna“ se alătură tuturor urărilor de bine, dorind veneratului fruntaș al mulți de viață spre binele bisericii și neamului românesc.

D'asemeni și-a serbat Duminecă ziua onomastică amicul nostru Sava Raicu, secretarul general al „Victoriei“ și unul din cei mai valoroși bărbați ai vieții noastre publice. Ear' azi își serbează ziua onomastică P. C. Sa protosincelul director seminarial R. R. Ciorgariu.

— Memorandul episcopatului român gr. cat. În numărul său din urmă „Unirea“ din Blaj răspunde următoarele cu privire la articolul apărut în ziarul nostru:

Întăiu și mai întăiu „Tribuna“ ar trebui să știe, că „Unirea“ nu e organul arhierilor și nici foaia oficioasă a provinciei ori a metropoliei unite, deși ar dori să fie, dar dacă ni-se pune așa categoric propoziția, n'avem în cătrău, va trebui să răspundem. Și o facem foarte ușor. În nrul 42 din 15 Octobrie n. scriind de reforma învățământului primar am spus următoarele:

„După informațiile noastre Consistoriului arhieriscopesc a adresat ministrului un lung și energic protest la începutul acestei luni, în care se arată toate ilegalitățile ce se fac bisericești și școalelor noastre confesionale prin acest proiect de lege.“ Și susținem și azi zisele acestea. Mai mult, putem să spunem, că acest protest poartă data de 4 Oct. n. va să zică înainte de a se și ceva de protestul arhierilor bisericești gr. ort. Că nu s'a dat publicității textul acelei scrisori, aceea o vor fi știind aceia, cari sunt puși să cărmuiască destinele bisericești române unite. Un lucru să-l știe și „Tribuna“ și „amicul“ ei, când e vorba de apărarea bisericești și școalei arhiericești nostrii au fost totdeauna la postul lor și cu ajutorul lui Dumnezeu vor fi și în viitor și cu votul ilustrilor nostri Episcopii nu s'a adus nici o lege vătămătoare acestor două instituții, așa de legate de viața poporului român.

Luăm cu plăcere la cunoștință informațiile date de confrății din Blaj.

Un singur lucru nu înțelegem: Dacă atât autoritatea bisericească supremă a Sașilor cât și episcopatul român gr. or. a publicat textul Memorandului, ce a înaintat la guvern, de ce episcopatul român gr. cat. lipsește pe credincioși de plăcerea publicării memoriului?!

— Comitetul „Armoniei“ din Cărnăuț, ales în adunarea generală din 4 I. c. s'a constituit în ședința sa din 6 I. c. în următorul mod: President, Tudor cav. de Flondor, propr. mare și deputat. Vicepreș. Teodor Bujor, director la liceu. Secretar Dr. Emilian Slușanschi, ascultant. Casar Dionisiu Dașchevici, oficial comunal. Bibliot. Nistor Hudema, student în științe. Econom Mihai Piteiu, învățător superior. Controlori Ștefan Szalat, pract. în concept și George Bărtol, absolvent al facultății de drept. Aranjori Dimitrie Turcan, asist. silvic, și Constantin Șandru, student în științe. Membrii Dr. Nicu Cotlarcine, bibliotecar la univ. Victor Tomascine, pract. la trib. și Numitor Litoinine absolvent al facultății de drept.

— Sașii contra proiectului Berzeviczy. «S. D. Tgbit» publică în numărul

său de Sâmbătă convocările alegătorilor dietali din mai multe cercuri electorale la întruniri de protestare pe ziua de Duminecă. Sunt convocați alegătorii dietali din cercurile: orașul Sibiu, cercul electoral Christianului și cercul electoral din Cisnădie. Ordinea zilei al acestor întruniri conține un singur punct: Protestul alegătorilor contra proiectului de lege privitor la învățământul primar. Convocările sunt semnate de comitetele cercuale săsești respective.

Despre adunarea din Sibiu, o telegramă veștește, c-a fost impozantă. Vre-o 800 de alegători s'au întrunit în „Gesellschaftshaus“ și, după discursurile oratorilor, ținute în termeni demni, s'a primit o rezoluție de protestare împotriva proiectului. La sfârșitul adunării, au cântat psalmul „Citate ne este nouă Dumnezeu“ și au încheiat adunarea.

— Societatea de lectură „Ioan Popasu“ tinerimii studioase dela institutul teol.-ped. din Caransebeș a ținut în presara sf. Andreiu ședința publică, anunțată în Nr. trecut al foii noastre, în memoria marelui arhieriscop și metropolit Andreiu baron de Șaguna. Public ale era deja în sala reuniunii de cântări în frunte cu I. P. C. S. părintele arhierandrit vicar episcopesc Filaret Musta, P. C. S. D. protosincel Dr. Iosif Badescu, presedintele comunității de avere Constantin Burdia, corpul profesoral dela institutele noastre, amployații dela comunitate de avere și magistrații și alți inteligenți români din loc și împrejurime, când apare P. S. S. Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea. Murmur de simă și venerație străbate sala la vederea bunului Episcop, care a venit în mijlocul nostru, ca la oaltă să ne reînprospătam meritele dascălului Lui și să ne întărim în propusul de a urma conștiințios calea designată de Marele Șaguna. Disertațiunea interesantă și instructivă a teologului R. Ancușă, în care se schităză viața, activitatea și meritele marelui Șaguna a fost punctul culminant al programului desmi de bine întocmit. Disertantului a satisfăcut așteptărilor publicului. Declamatorii: I. Belcota, P. Olde și I. Săcoșan au dovedit talent declamatoric, dar le lipsește școala, în care i-a întrecut P. Magdescu. Cântările corale au fost corect executate. Publicii doritor de asemenea producțiuni a răsplătit cu aplauze prestațiunile tinerimii.

„Foaia Diecesană“.

— Despre alegeri. Primum următoarele Raportorul decursului alegerii din Boros-Sibiș în nrul 219 a. c. de Duminecă, se impedează în persoana mea, precum și a învățătorului din Dezna că am venit dimineața — și votând am luat-o cătră casă; — mai în colo, că atât de șovăelnic m'am purtat cu celalalt candidal cu Ioan Faur, încât toată lumea ne-a bănuț, că noi am fost cauza.

Că am votat, și după votare convingându-mă despre persoanele șovăelnice am venit acasă e adevăr, pentru că onoare excepționale, dar mai că nu era cu cine să stau de vorbă; și rezultatul, precum pe cale telefonică l'am descoperit acum 6 ani, șiam că tot acela va fi.

La tot cazul voiesc a mă rectifica cât de lămurit, ca să știe odată și onoratul public cum stăm în cercul nostru. — Dar voiesc a ști cu cine am să stau la cuvânt? ca să ne cunoaștem mai de aproape și pe cale jurnalistică, pentru-că nici pe mine nici pe ceilalți doi din Dezna nu ne mustră conștiința sulețească de ceea ce li-am făcut.

Z. Milian.

— „Luceafărul“ din Budapesta, organul tinerimii noastre universitare, prin cele două numere din urmă se impune — ca și prin întreaga sa activitate — sprijinului și dragostei tuturor Românilor cărturari. Atât materialul variat și instructiv, cât și ilustrațiunile sunt de caracter de a mulțumi toate exigențele. De aceea și facem apel la toți Românii de carte să sprijinească această revistă literară.

— Jubileul ziarului „Bukarester Tagblatt“. Cu ocazia împlinirii a 25 de ani de existență a ziarului „Bukarester Tagblatt“, cancelarul proprietarului german, contele Bülow, a trimis proprietarului și editorului acestuia următoarea scrisoare:

cele două stagioni. Aceste articole și scrisori au proporțiile unor critici teatrale din cele mai serioase. În ele Hurmuzachi manifestă mai mult ca ori unde, cultura sa literară, gustul estetic și muzical, cunoștințele de teatru și de oameni. Pe lângă toate, sunt foarte frumos scrise: în deosebi scrisorile sunt modele de stil și de analize literare.

În general Hurmuzachi se arată foarte mulțumit de rezultatele trupei de sub direcțiunea doamnei Fani Sardini din Iași și de caracterul literaturii dramatice contemporane. Scenele din viața poporului, „cari ne arată pe acesta în nestrucata sa naivitate și adese ori cu toate virtuțile sale, „amintirea datinilor trecute sau sub ochii noștri trecând“ le considera cu drept cuvânt ca subiecte fericite alese pentru scena poporului. Uneori, socotea însă timpul împlinit pentru producțiuni modeste și cerea autorilor teze mai mari, trecerea la comedia de salon și la drama istorică; fiind în acest punct de acord deplin cu Alexandri.

Sub impresia frumoasei scrisori dela 30 Ian. 1865 și a reprezentațiilor recente, unde Alexandri se afirmase cu atâta zgomo, Hurmuzachi se grăbește a-i recunoaște tot meritul pentru teatrul român și-I scrie:

„Am fost foarte, foarte fericit că ți-ai păstrat interesul, că nu te lasă inima să părăsești și să lași în decădere ce ai creat, că tot scrii și tot te interesezi pentru teatru, a cărui însemnătate cu timpul și cu datinile nu se poate nega și a cărui existență este neapărată și trebuie sprijinită și nobilitată. Tot asupra ta, amice, rămâne astă sarcină grea, frumoasă misiune. Încă tot singur ești, carele scrii și scrii tocmai ce ne este potrivit. De Cogălniceanu și Bolintineanu știu că nu scriu de aceste. Pe Negruzzi poate că ar fi bine a-l mai îndemna, că comedia lui „Doi țărani și cinci cirlani“ trebuie să o numărăm între cele mai bune ce avem. Cred că și Carada, care a scris „Rîta satului“ (după cum aud o prelucrare după „La petite Fadette“) piesă iarăși bună și unele canzonete, ar merita de a fi îndemnat și povățuit de tine. Lucet, încet s'ar mai ivi poate și vr'un talent.

(Va urma)

Convocare.

Pe baza concluderilor comitetului central din 11 Decembrie 1904 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, convocăm prin aceasta a XVI-a adunare generală ordinară a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ în Reciu (lângă Mercurea) pe Duminică în 25 Decembrie st. n. a. c. la 11 ore a. m.

PROGRAM:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, a rațiunilor pe anul 1903 și proiectul de buget pe 1905.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs despre cultura nutrețurilor și a viilor.
4. Discurs despre însemnătatea „Însoțitorilor de credit sistem Raiffeisen“.
5. Autenticarea protocolului ședinții.

Sibiu, 12 Decembrie n. 1904.

Dem. Comșa,
președinte.

TELEGRAME.

Pregătiri pentru primirea flotei Baltice.

Lordra, 20 Dec. „Daily Telegraph“ anunță din Tsi-fu cu datul de 18 c.: O parte a torpilorilor japonezi a plecat spre Singapore. La 15 Decembrie Japonezii au concentrat 25 vase de război la Dalny. Vapoarele de transport japoneze sunt provăzute cu tunuri.

O parte a vaselor de comerț japoneze a fost provăzută cu tunuri pentru a putea face serviciul blocadei nainte de Port-Arthurului.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 20 Dec. Dieta va fi convocată pe ziua de 28 c. Dacă nu se va putea nici atunci lucra nimic, se va proroga earăsi, probabil până la 4 ori 5 Ianuarie, când însuși M. Sa va veni s'o deschidă și apoi să se disolve. În cercurile guvernamentale se menține știrea că în Mesagiul de deschidere M. Sa va condamna revoluția parlamentară ce s'a petrecut, dând astfel un serios avertisment îndeosebi disidenților.

În cercurile opoziționale se crede încă și acum, că M. Sa nu va da consentimentul pentru o dizolvare în ex-lex. Peste tot, sunt mulți cari temându-și mandatul, nu ar voi să se facă noul alegeri.

Reîntorcându-se dela Viena, primul ministru a confirmat din nou că are decretul de dizolvare și că peste tot, situația guvernului nu s'a zdruncinat în urma scandalurilor din urmă, ci M. Sa aproba toate măsurile pentru a se face ordine.

ECONOMIE.

Arad, 20 Decembrie st. n.

Sărăcia și avuția.

disertațiune cetită în adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din Șiria la 16/29 August 1904.

(Urmare).

Un mijloc a ajutorării de sine este cruțarea, un lucru despre care la noi acum se vorbește, până când scriitorii din economia națională a sulevat-o cu secolii mai înainte și se scria acolo următoarele: „Cruțarea sau păstrarea nu poartă decât puțină abdicare și gustând odată din fructele ei, nu te poți desliși de bucuria ce simți, și aceasta bucurie nu o vei schimba cu alte plăceri efemere și zădarnice. E o slăbiciune de ocară a nu păstra, a te espune pe tine și pe al tăi la eventuală lipsă, a nu avea tu tăria sufletească cât are dobitoacul în voința sa, cum e furnica, albina, șoarecele de câmp etc. Toată măiestria păstrării e, a nu cheltui tot ce ai agonisit.

Națiunile cari își cheltuiesc toate venitele, stau pe vârful culmei, gata de a cădea, pentru ele calea către libertate și independență e închisă.

Conducătorii destinelor popoarelor satisfac o datorință cardinală când insistă cu mijloacele de stat a ajutama păstrarea. Franța și mai ales Germania, la inițierea celebrului economist, Schutze Delizsch în anul 1853 a compus societăți de conservarea celor agonisite și a dovedit că asocierea s'au ortăcia cu picături de puteri în una luate, produce putere colosală, și se poate zice că, popoarele la cari nu se vede semne de păstrare, acolo și ruina e aproape și din contră, unde se păstrează avutul, avântul e vădit, neîndoios.

Foarte nimerit și vrednic de toată lauda, scrie Zachar despre post, reținere dela cheltuire sau abținerea. Între altele zice: „englezul câștigă mult dar și cheltuiește mult, rusul și slavul nu câștigă mult dar cele câștigate le ține și e prevăzător. Societatea de astăzi nu suferă de lipsa de bani, ci suferă de morbul de a prada bani. Bilanțul economiei de astăzi s'a stricat pentru că s'a făcut de toate zilele ce mai înainte a fost de sărbătoare. Încheiă cu exclamarea scriitorului economist englez Scott Walter din secolul al 19-lea „nu prăpădi

să nu te prăpădești. Apoi: „nu acela e sclav, peste care s'a stăpânit vremelnice omnipotență, ci acela care a ajuns de obiect și mijloc ridicul pasiunilor sale nebune, din lipsa conștiinței sale de om și bărbat.

(Va urma)

Bibliografie.

1. A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. Metropolit Dr. Ioan Vancea de Buteasa schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. Cestimi din dreptul și istoria bisericii românești vulte, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. Istoria scurtă a bisericii rom. vulte cu Roma, în Schematismul arhidiecesei de A-lulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiuului, Sibvașului și Belgradului, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovic, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

39. — 19

Árverési hirdetmény.

10040/1904. tkvi sz.

As aradi kir. tszék, mint tkvi. hatóság, közhírré teszi, hogy Victoria takarékos és hitelintézet végrehajtónak Dr. Suciú János és Poguba Hortenzia lakos végrehajtást szenvedő elleni 6000 kor. főkövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyben az aradi kir. törvényszék területén lévő Kurtics községben fekvő a kurticsi 374 számú tjkben a I. 10—15 sorsz. a ingatlanból végrehajtást szenvedők illető 1/5 részre 1224 korona és a kurticsi 1285 sz. tjkben A. I. 1—5 sorsz. a felvett ingatlanból végrehajtást szenvedők illető 2/5 részre 1064 Kor. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1905 évi január hó 18-ik napján délelőt 10 órakor Kurtics községében — megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is eladstni fog. —

Arverezni szándékozok tartoznak az ingatlan becsárának 10°/6-át vagyis 122 k. 40 fill. illetve 106 k. 40 fill. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz 42 § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi November hó 1-én 3333 szám alatt kelt I. M. rendelet 7. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy, az 1881 IX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánspénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon 1004. évi nov. hó 30 n.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

458

Aknay kir. tszéki bíró.

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Nishin.

Atențiune la firmă!

S'a deschis

Bazarul de pe piața Libertății

unde se vînd pentru prețurile cele mai culante tot felul de obiecte pentru

cadourile de crăciun și anul nou

precum: ciorapi, tricouri, jucării, obiecte pentru fumat, săpunuri parfumate, ciorapi pentru bărbați, dame și copii, gîmăntane de școală și piață, mase și batiste alte multe lucruri alese pe care nu le înșirăm aici.

Cu deosebită stimă: 450

Rosemberg József

BAZARUL CEL MAI IEFTIN!

Aducem la binevoitoarea cunoștință a p. t. public ca am cumpărat

Prăvălia lui Tămășdan

ce Calea Archiducelui Iosif Nr. 12 (Casa Fodor și Reisinger) și deci mă aflu în plăcuta poziție a face următorul ofert:

Cafea per kgr.	dela 1 fl. în sus.
Ciaî	dela 2 fl. jum. în sus.
Zahăr	41 cruceri.
Lumânări de stearin per pachet 36 cruceri.	451

Apă minerală, cacao, chocoladă, cognac, rum și liher, specialitatea cea mai fină pentru prețul cel mai echitabil. De serviciu prompt și culant asigurăm on. public cumpărător.

Telefon 373.

Comande se îndeplinesc imediat.

Intreg aranjamentul boltei este de vânzare.

Localul pentru prăvălie se poate da împreună cu pivnița mare și mică cu începere dela 1 Februarie.

INSERTIUNI și RECLAME.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.
Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră

de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tata.

Briquette de cărbuni

„ILSE“

de Prusia 448

cel mai ideal material de încălzit.

Se capătă pentru prețurile cele mai culante cu transport la

ROTH JÓZSEF

— Intreprindere de transport de mobile. —

ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

CANCELARIA

arhitectului român

IOAN NIGA

ARAD, 456

Str. Atzél Péter Nr. 1.

(langă Crucea Albă.)

Primește lucrări de inginerie și arhitectură, îndeosebi biserici, școli, cenzurări de zidiri.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construirea de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Primul

și singurul institut de specialitate p. spălarea și curățirea rufelor

306 al lui

Bettelheim K.

ARAD, Aulich Lajos-u. 2.

Nr. Telefonului 184.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

— A R A D, Piața Libertății —

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Prima Soc. de Credit Funciar Român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința detinatorilor de scrisuri funciare rurale 4% și 5% că plata cuponului de 1 Ianuarie 1905 și a scrisurilor funciare esite la sorti se va face cu începere de Luni 1/14 Noembrie a. c.

416

Direcțiunea.

Mutare de prăvălie!

Am onoare a avisa respectuos pe on. public că mi-am mutat prăvălia, care corespunde pe deplin recerincțelor moderne, în palatul contelui Nádasdy.

Tot odată rugând spriginul onoratului public, rămân

453

Cu deosebită stimă:

Brunner Béla

Prăvălie pentru haine de modă de bărbați, obiecte de artă și de specialități.

Arad, Piața LIBERTĂȚII, Palatul contelui Nádasdy, colțul străzei Forray.

In urma lichidării și a sistării prăvăliei mare

desfacere de marfă sub prețuri cu învoirea autorităților
la firma

GEBHART J. și Fiul

Arad, Piața Andrássy Nr. 16.

Sticlă, porțelan, lămpi, oglinzi, rame, articole de nickel și mare asortiment de diferite articole de lux.

Prilej extraordinar numai pe scurte zile!

CREMA
MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, inofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșata de pe nas și de pe mână. Mijloc mai bun pentru obraji și mână aspre nu există.

Efect instantaneu.

Pretul 1 cor.

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micalaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 293

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

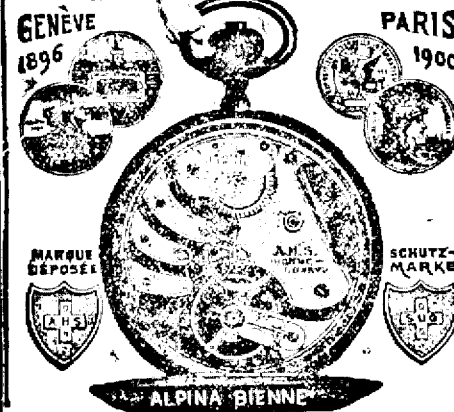
Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

HEGEDÜS JÓZSEF

ciasornicar ARAD. juvelier

— la Piața Boros Béni și colțul străzii Nador. —

Chronomètre Alpina

Cel mai
ESCELENT
ciasornic
al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

Cadouri de Crăciun și Anul Nou.
Prețurile cele mai ieftine.